

УВОДНА РЕЧ

Десети број часописа „Новоречје“ у тематском блоку садржи радове са међународне конференције „Циљано стварање нових речи и језички инжењеринг“ одржане 13. маја 2024. године у организацији Филолошког друштва „Речи“ у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду. Покретачи скупа, Данко Шипка и Дејан Ајдачић, у позиву на скуп као тему су одредили језички инжењеринг у словенским језицима, са различитим побудама стварања нових речи – од идеолошких и друштвених, до лингвистичких и уметничких. У раду конференције учествовало је тринаест филолога из академских установа из Словеније, Хрватске, Србије, Бугарске, Пољске и Америке, а овде објављујемо десет примљених радова. Конференцију је подржало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије. Издавање овог броја часописа подржало је Министарство културе.

Данко Шипка (САД, Темпе) упоређује лексичко инжењерство у последња два века и тражи одговор зашто су у приметно већој мери ушле у језик новостворене речи 19. века, спрам сразмерно малог броја прихваћених речи у 20. веку. Аутор нуди објашњење да је у 19. веку било мање образованих људи са устаљеним језичким навикама, а да је у 20. веку уз више писмених људи мање ауторитета који имају утицај на лексички систем. Диана Благоева (Софија) анализира пуристичке ставове Ивана Данчова у речнику потписаним псеудонимом Ив. Г. Славјанова, као и ставове бугарских лексикографа о његовим идејама током 20. века. Новотворенице у словеначком језику са портала словеначког језика „Фран“ Института за словеначки језик САЗУ поделила је и лингвистички осветлила Симона Клеменчич (Љубљана). Слободан Новокмет (Београд) је пажњу усредсреддио на конструисање нових речи као замена за англицизме у сфери компјутерске технологије, дигиталних и друштвених медија. Владимир Вукмановић Растегорац (Београд) је описао типове језичких стратегија у дечјем стварању речи на основу речи из књиге Весне Смиљанић Рангелов „Српскиричарска речорчица“ и предложио више модела језичких игара са децом у вртићима. Ђорђе Оташевић (Београд) анализира нову лексику у српском јавном дискурсу која се користи као средство језичке агресије по узуалним и неузуалним творбеним моделима. Атанаска Атанасова (Софија) је издвојила најновије глаголе у бугарском језику на основу речника

неологизама и истакла творбене моделе и појаву стварања глагола од именица (*гуглирам, фотошопвам, джендеризирам* и др.). У анализи 369 индивидуализама бугарских писаца од Препорода до данас извучених из 16 томова речника бугарског језика (РБЕ) Цветелина Георгиева (Софија) показује продуктивне и непродуктивне моделе, типове творбе, истичући доприносе Ивана Вазова, Пенчо Славејкова и Ивана Богорова као најзаступљенијих твораца нових речи. Идејама руског филолога, филозофа и есејисте Михаила Епштејна о потреби богаћења руског језика и активностима интернет пројекта „Дар речи“ говорио је Дејан Ајдачић (Гдањск). На примеру пољског и хрватског језика Магдалена Баер (Познањ) је анализирала својства еуролекта као званичног језика Европске уније.

И у овом броју часописа објављују се прилози у рубрикама грађа, прикази и осврти и библиографија.